

El llenguatge

La fi i l'acabament

Existeixen, en català, uns quants substantius, la llista dels quals no deixa de consignar qualsevol tractat elemental de gramàtica, que poden ésser usats alhora com a mots masculins i com a mots femennis, però amb un sentit diferent en cada gènere gramatical. Són els següents: el vall i la vall (una excavació longitudinal i la conca d'un riu) i, el son i la son (el fet i les ganes de dormir), el llum i la llum (l'aparell i la claror), l'ordre (m) i l'ordre (f) (l'ordenació i el manament), el planeta i la planeta (el cos celest i el destí) i el fil i la fi (l'objectiu i el final).

Com a mot del masculí, doncs, fi només s'hauria d'usar en frases com Depèn del fi que es proposin. El fi justifica els mitjans. No veig gaire clar quin fi persegueixen. Ho fan amb un fi molt noble, però no, tal com encara n'hi ha que fan, en Diu que s'acosta «el fi» del món, «Al fi» s'ha decidit, Ve fer «un mal fi», Volen arribar fins «al fi», No durarà fins «al fi» de mes, i molts més exemples que podríem adduir del llenguatge usual. Cal tenir en compte, però, que en tots aquests casos en què fi és usat indegudament com un mot del masculí —quan indica el punt o moment en què una cosa cessa o s'acaba— poden usar-se també d'altres noms, com és ara final, com a substantiu del masculí, cap, especialment en expressions com cap de setmana o cap de mes, i acabament que en alguns d'aquests casos és, de fet, l'única solució correcta.

Efectivament, si llegim —tal com l'actualitat del tema obliga a fer sovint— que hom fa consideracions sobre «el fi del petroli», «el fi de les primeres matèries», «el fi de l'aigua potable», etc, en què el substantiu fi és usat, indegudament, com un mot del masculí, n'hi ha prou de canviar el gènere d'aquest nom? Cal creure que no. El indica més aviat el darrer moment de la vida o l'existència d'algu o d'alguna cosa, o d'un període de temps, però no el fet o l'acció d'acabar-se. Seria, per tant, més enraonat, de recórrer a acabament, que té aquest altre significat, ultra ésser un sinònim de fi: l'acabament del petroli, l'acabament de les primeres matèries. Podríem, així mateix, recórrer a substantius com exhauriment o esgotament i, referint-nos a espècies naturals (especialment animals), a extinció: l'extinció dels llops a les terres catalanes.

Albert Jané